

IV.

Bemærkninger

om de af Cand. Kornerup i 1878 samlede

Planter paa Vestkysten af Grønland,

af

J. Lange,

og om det organiske Liv paa en af Nunatakkerne

af

A. Kornerup.

Commissionen har anmodet Professor Lange om at have den Godhed at bestemme Karplanterne, som Cand. A. Kornerup har indsamlet i Grønland paa Rejsen i 1878, medens Mosserne ere blevne bestemte af Dhrr. Adjunkt Grønlund, Dr. Berggren i Lund og Lektor Zetterstedt i Jönköping¹⁾. Efter Afslutningen af disse Arbejder paatog Professor Lange sig det ikke ubetydelige Arbejde at fordele den største Del af Planterne til de nordiske Universiteter, for at de, ved at blive indlemmede i de derværende grønlandske Herbarier, kunde komme til at stifte den størst mulige Nytte. I denne Uddeling bleve tillige indbefattede de i 1876 af Cand. Kornerup indsamlede Arter fra Julianehaabs Distrikt.

Der er afgivet til	Phanerogamer.	Kryptogamer.	Ialt Expl.
Kjøbenhavns botaniske Museum (161 Sp.) .	190 Expl.	80 Expl.	270.
Universitetet i Lund	73 —	12 —	85.
— i Upsala	84 —	7 —	91.
— i Christiania	70 —	19 —	89.
Kgl. Vetenskaps Akademien i Stockholm .	70 —	32 —	102.
Professor Buchenau i Bremen	84 —	* —	84.
— Joh. Lange	30 —	8 —	38.

Cand. Kornerup har for sit eget Vedkommende renonceret paa den Del, der naturligt kunde tilkomme ham som Samler, og overladt sin Andel af Samlingen til Professor Buchenau, som i sin Tid bestemte de paa den tyske Expedition med Skibene «Hansa» og «Germania» paa Øst-Grønland samlede Planter og meddelte den herværende botaniske Have en Del deraf.

Fra Professor Lange har Commissionen endvidere modtaget efterfølgende Bemærkninger, hvortil Undersøgelsen af det forhaanden værende Materiale fra 1878 har givet Anledning, og man har ment dertil at burde føje nogle korte Notitser af Kornerup om det organiske Liv paa en af Nunatakkerne.

¹⁾ Laver og Alger, deriblandt den paa Indlandsisen fundne «røde Sne» (*Protococcus nivalis*), *Ancylonema Nordenskiöldii* og nogle flere Arter, ere alt undersøgte af Pastor Deichmann Branth, Adjunkt Grønlund og Stud.mag. Kolderup-Rosenvinge, og Resultaterne ville blive offentliggjorte i et senere Hefte. Ligeledes har Dr. Warming havt den Godhed at undersøge 15 Prøver af Drivtømmer fra Grønland.

Planterne ere samlede i Vest-Grønland mellem omtrent $62^{\circ} 25'$ og $63^{\circ} 40'$ N. B., fra d. 11. Juni til 19. August. De udgjøre i alt 128 Arter og 16 Varieteter. Da der for hele Grønlands Flora kun er kjendt et Antal af c. 370 højere Planter, er altsaa her paa lidt over en Bredegrad indsamlet Repræsentanter for over $\frac{1}{3}$ af Totalfloraen, hvilket Forholdstal vidner om et omhyggeligt Eftersyn, idet saavel Nordgrønland som Julianehaabs Distrikt og den bekjendte Del af Østgrønland tælle et forholdsvis stort Antal Plantearter, som ikke forekomme i den her undersøgte Del af Landet.

Hvad der paa en fordelagtig Maade udmærker Hr. Kornepus Samling, er de nøjagtige Angivelser af Voxestedet, baade hvad Bredegrad, Jordbundsbeskaffenhed og Højden over Havet angaar. Navnlig naar der sees hen til de for største Delen vanskelige Forhold, hvorunder denne Samling er tilvejebragt, maa man ikke alene paaskjønne det store Antal Arter, hvoraf ikke faa ere tilstede i talrige Exemplarer (i alt findes 940 Expl.), men ogsaa den upaaklagelige Conservation, idet næsten alle ere gode og brugbare Herbarie-Exemplarer.

I plantegeographisk Henseende ere følgende Resultater af videnskabelig Betydning til Belysning af den grønlandske Flora:

1. Af de i Samlingen indeholdte Arter ere i alt 11 fundne dels

længere mod Nord, dels længere mod Syd, end tidligere bekendt.

Saaledes er

Nordgrændsen udvidet for følgende Arter:

	tidligere bekendt Nordgrændse.	nu funden.
<i>Botrychium Lunaria</i>	61° 15' (Arsuk).	63° (Fiskernæs).
— <i>lanceolatum</i>	61° (Igaliko).	63° (Fiskernæs).
<i>Betula glandulosa</i>	61° 15' (Arsuk).	63° (Bjørnesund).

Sydgrændsen er udvidet for følgende Arter:

<i>Poa flexuosa</i>	65° 25' (Sukkertop).	62° 30' (Frederiksh.Isbl.).
<i>Carex rigida</i> var. <i>infusata</i>	67° (Holstensborg).	63° (Bjørnesund).
<i>Corallorhiza innata</i>	64° 10' (Ameralik).	62° 30' (Tiningnertok).
<i>Pedicularis lapponica</i>	64° 10' (Ameralik).	63° (Fiskernæs).
<i>Saxifraga stellaris</i> v. <i>comosa</i>	64° 10' (Ameralik).	62° 30' (Majorarisat).
<i>Draba alpina</i>	69° (Christianshaab).	62° 30' (Jensens Nunatak).
<i>Rubus Chamæmorus</i>	64° 10' (Ameralik).	63° 45' (Merkuitsok).
<i>Potentilla nivea</i>	64° (Godthaab).	62° 30' (Jensens Nunatak).

2. Hvad Højden over Havet angaar, et Punkt, som af flere Botanikere, der tidligere have undersøgt Grønlands Flora, dels har været mindre nøjagtigt angivet, dels ganske til-sidesat, og hvorom der altsaa staar meget tilbage at iagt-tage, har Hr. Kornerup leveret mange værdifulde Bidrag, idet han for et stort Antal Arter har tilføjet nøjagtige Højdebestemmelser, støttet paa de under Expeditionen gjorte Iagttagelser. Han har fulgt den Regel at notere Planternes Højde over Havet under Nedstigningen fra Fjeldet, saaledes at det Steds Højde, hvor enhver Art især først iagttoges, blev noteret som øvre Grændse for den respective Art. Selvfølgelig ere slige Højde-Angivelser for saa vidt relative, som

den samme Art naer til en forskjellig Højde ved Upernivik, ved Godthaab og Cap Farvel, paa Syd- eller Nordsiden af et Fjeld osv., men indtil videre har det Interesse at erfare saavel den Højde, hvortil en Plante naer i en given Egn, som ogsaa den absolute Højde, til hvilken den hidtil er noteret at naae i Grønland. Følgende Arter, for hvis Vedkommende ingensomhelst Højdeangivelse tidligere var kjendt, ere her noterede:

<i>Woodsia ilvensis</i>	1850'	ov. H.	<i>Habenaria albida</i>	1300'	ov. H.
<i>Lastrea spinulosa</i> }	300'	—	<i>Betula glandulosa</i>	3200'	—
<i>Cystopteris fragilis</i> }			<i>Alnus ovata</i>	200'	—
<i>Lycopodium Selago</i>	2300'	—	<i>Armeria sibirica</i>	4000'	—
<i>Poa trichopoda</i>	4000'	—	<i>Draba incana</i>	1650'	—
<i>Carex scirpoidea</i>	3000'	—	<i>Sisymbrium humifusum</i>	4000'	—
<i>Juncus trifidus</i>	1850'	—			

For følgende Arter findes noteret en højere absolut Højde, end tidligere var bekjendt:

	før angivet.	nu maalt.		før angivet.	nu maalt.
<i>Luzula hyperborea</i>	2000'	3500'	<i>Sedum Rhodiola</i>	100'	3200'
<i>Juniperus alpina</i>	1200'	1800'	<i>Saxifraga cernua</i> }	2500'	4000'
<i>Salix arctica</i>	200'	2200'	— <i>nivalis</i> }		
<i>Erigeron uniflorus</i> var.	2000'	4000'	<i>Papaver nudicaule</i>	4000'	4800'
<i>Taraxacum officinale</i>	1000'	1500'	<i>Draba alpina</i>	2300'	4000'
<i>Diapensia lapponica</i>	2500'	2800'	<i>Cardamine bellidifolia</i>	1200'	4000'
<i>Vaccin ulig. v. microph.</i>	1500'	2100'	<i>Alsine biflora</i>	2000'	2400'
(modne Bær)		1000'	<i>Cerastium alpinum</i> var.	1000'	3000'
<i>Phyllococe coerulea</i>	400'	1400'	<i>Potentilla maculata</i>	1000'	1630'
<i>Cassiope hypnoides</i>	2500'	3000'	— <i>tridentata</i>	300'	1850'
<i>Rhododendr. lappon.</i>	1000'	2400'	<i>Sibbaldia procumbens</i>	2000'	2700'
<i>Veronica alpina</i>	1200'	2700'			

3. Hr. Kornerup har været saa heldig at iagttage og medbringe Exemplarer af ikke faa Arter, som tidligere dels kun have været fundne paa meget faa Steder i

Grønland¹⁾, dels endog vare tvivlsomme for Landets Flora.

De vigtigste af disse ere:

<i>Botrychium Lunaria</i>	} Fiskernæs Fjord.	(Begge tidligere kun fundne paa et enkelt Sted i Syd-Grønland).
— <i>lanceolatum</i>		
<i>Lycopodium annotinum</i> L. a.	Tiningnertok, Bjørnesund.	(Hovedartens Forekomst i Grønland var tvivlsom, en Varietet findes hyppigt).
<i>Poa trichopoda</i> Lge.	Jensens Nunatak.	(Tidligere kun funden paa en enkelt Lokalitet i Øst-Grønland).
<i>Carex nardina</i> Fr.	Jensens Nunatak.	(Sporadisk og temmelig sjelden i Syd-Grønland).
<i>Corallorhiza innata</i> R. Br.	S. og N. for Frederikshaabs Isblink.	(Tidl. kun funden i det nordlige Grønland, og der meget sjelden).
<i>Betula glandulosa</i> Michx.	Flere Voxesteder.	(Forhen kun kjendt fra faa Voxesteder, alle i Syd-Grønland. Synes ikke at være sjelden, men forvexlet med <i>B. nana</i>).
<i>Salix Myrsinites</i> var.	Fiskernæs	(Tidligere kun fundne et Par Steder i Gr).
<i>Achillea Millefolium</i> L.	Lichtenfels	
<i>Sedum annuum</i> L.	Tiningnertok.	(I Øst- og Syd-Grønland).
	Sporadisk og sjelden.	

¹⁾ Her turde det være paa sin Plads at tilføje den Bemærkning, at Hr. K. paa en tidligere Rejse i Grønland (Julianehaabs Distrikt) i 1876 har beriget Grønlands Flora ved Fundet af 2 for Landet nye Arter, nemlig *Alsine propinqua* og *Platanthera rotundifolia* (begge fundne tidligere i Nordamerika, den første tillige paa Island).

- Saxifraga stellaris* var. *comosa*. Majorarisat. Sporadisk og sjelden. (I Nord-Grønland).
- Hieracium vulgatum* var. *depauperata* Lge. Lichtenfels. (En, som det synes, ikke forhen beskrevet Varietet af en i Gr. temmelig sjelden Art).
- Andromeda polifolia* L. Tiningnertok. (Angivet uden Voxested af Giesecke, fra det nordligste Grønland af Taylor. Jeg har ikke tidligere seet grønl. Expl. og ansaae den for tvivlsom).
- Draba corymbosa* R. Br. S. og N. for Frederikshaab. (Funden, men sjeldent, i N., S. og Øst-Grønland).
- Draba corymbosa* var. *grandidentata* Lge. Majorarisat. (En ikke lidet afvigende Form, ikke tidligere beskrevet).
- Sisymbrium humifusum* J. Vahl. Jensens Nunatak. (Funden tidl. saavel i Nord- som i Syd-Grønland, men kun paa faa Steder).
(Hver af disse var kun bekjendt fra 2 grønlandske Voxesteder).
- Viola palustris* L. Tiningnertok. }
Rubus Chamæmorus L. Merkuitsok }
4. En særlig Interesse, ogsaa i botanisk Henseende, har Undersøgelsen af de over Indlandsisen fremragende Klippetoppe (Nunatakker). Fra tre af disse har Hr. K. medbragt Planter, i det hele 54 Arter, deraf fra Nunatakken *a* 27, fra *Nasausak* 27, og fra *Jensens Nunatak* ligeledes 27 Arter. Flere af disse Arter ere fundne paa tvende, 2 paa

alle 3 Voxesteder. Af de iagttagne Arter ere 9 træagtige (Halvbuske), 1 toaarig, de øvrige perennerende Urter (ingen enaarige). Efter den systematiske Orden tilhøre

- 2 Karkryptogamerne.
- 1 Nøgenfrøede.
- 10 Enfrøbladplanterne.
- 41 Tofrøbladplanterne.

De talrigst repræsenterede Familier ere:

Gramineæ	}	Synanthereæ	}	4.	
Saxifragaceæ		Ericaceæ			
Cruciferæ		}	Juncaceæ	}	3.
Caryophyllaceæ			Salicineæ		
Rosaceæ					

Da, saavidt vides, ingen tidligere Angivelse foreligger af højere Planter, fundne paa Indlandsisens fremragende Punkter, have disse Bidrag en ikke liden Interesse, og særlig er Vegetationen paa den østligste, 10 Mile fra Isranden fjernede Nunatak værd at lægge Mærke til. Kun en af de der fundne Arter (*Sisymbrium humifusum*) har ikke været funden i Øst-Grønland, en anden Art (*Poa trichopoda*) er ikke bemærket i Vest-Grønland¹⁾, de øvrige Arter tilhøre baade Vest- og Øst-Grønlands Flora, og de fleste høre til de i hele Grønland almindeligt forekommende Arter. At drage en Parallel imellem Vegetationen paa denne Nunatak og resp. Vest- og Østgrønlands Flora tillader Materialet dog neppe, især saalænge den østgrønlandske Vegetation er saa ufuldstændig undersøgt.

Naar dertil endnu føjes, at Hr. Kornerup har hjembragt en temmelig righoldig Samling af Planter og Plantedele opbe-

¹⁾ Jeg skal dog ikke undlade at bemærke, at denne nylig opstillede Art, skjøndt den synes adskilt ved tilstrækkelige Charakterer fra *P. flexuosa*, dog staar temmelig nær ved denne i Udseende, saa at det ikke er umuligt, at den tidligere har været overseet i Vest-Grønland, og at den vil findes der ved nærmere Eftersøgning.

varede i Spiritus og en særskilt Samling af lavere Planter, vil det sees, at uagtet Botaniken ikke er hans Fagstudium, har han tilvejebragt et saare værdifuldt Materiale til et videnskabeligt Studium af Grønlands Flora, som dobbelt maa paaskjønnnes, naar man tager i Betragtning den forholdsvis korte Tid, i hvilken Indsamlingen har været foretaget, og de forskjellige andre Op-gaver, der samtidigt vare ham stillede i Expeditionens Tjeneste.

Kjøbenhavn d. 6. December 1878.

Joh. Lange.

Det organiske Liv paa den østligste Nunatak.

Naar man fra Isen seer ind paa Nunatakken med dens sorte Skifere og talrige Snepletter, spredte rundt omkring paa Fjeldet, faaer man et i høj Grad trist og øde Indtryk af det hele Landskab. Is, Sne, løse Sten og nøgne Klipper, det er alt, hvad man faaer Øje paa, og hvem kunde vel vente andet her i over 4000 Fods Højde over Havet og omtrent 10 Mile inde paa Grønlands Indlandsis.

Men hvor forbauses man ikke, naar man, ved at stige et hundrede Fod op paa Fjeldet, opdager, at dette ugjæstfrie Sted ingenlunde er blottet for Plantevæxt, ja at der endog findes levende Væsner herude i Isørkenen. Ved Vandløbene, inde i Klipperevnerne og paa de fugtige Gruspartier, i Læ af fremstaaende Dele af Fjeldet, sees en Mængde lave Smaaplanter, der med tykke, græsgrønne Mospuder have sluttet sig tæt sammen, for ligesom derved bedre at kunne modstaa det raa Klima; thi iskold Blæst og Snestorme træffes jo her midt i den bedste Sommertid. Undersøges de smaa Oaser noget nøjere, da finder man *Luzula hyperborea* og *Carex nardina* at forekomme i størst

Mængde. Den sidste er sporadisk og temmelig sjelden især i Syd-Grønland. Meget almindelig ved Elvene ere *Oxyria digyna*. Vi samlede en hel Del Blade af denne Syreart, der er et godt Middel mod Skjørbug, og den var os til stor Nytte paa Hjemtouren over Isen, da vi en Nat led meget af Tørst. I spredte Grupper findes *Trisetum subspicatum*, og hist og her *Poa trichopoda*.

Fremdeles fandtes forskjelligt farvede Blomster, tittende frem hist og her mellem Mosset og Stenene, ofte halvt skjulte under den nyfaldne Sne. De fleste af disse vare hvide som deres Vugge (flere *Saxifraga*-Arter, *Cerastium alpinum*), en enkelt var mørkeblaa, nemlig den lille *Campanula uniflora*; og et Par gjorde sig bemærkede ved deres friske, gule Kronblade (*Potentilla nivea* og *Ranunculus pygmaeus*).

Selv ganske smaa Planter, saasom *Silene acaulis*, *Saxifraga oppositifolia* og *Cassiope hypnoides*, frembragte ved deres store Antal, livlige Farver og nydelige Former en meget malerisk Virkning. Paa fugtige Steder ved Fjeldets Fod fandtes *Armeria sibirica*, og selv paa den højeste Top af Nunatakken aabnede den lille grønlandske Valmue, *Papaver nudicaule*, sine bleggule Kronblade, for at opfange lidt af Solens sparsomme Straaler. Der fandtes ingen enaarige Planter.

Hvad Dyrelivet angaar, da er Sandsynligheden for at træffe Arter, som virkelig høre hjemme paa Nunatakken, endnu ringere end for Planternes Vedkommende. Vi bleve derfor meget forbausede ved at træffe en lille Fugl, en Sommerfuglelarve og tvende Edderkopper.

Fuglen var, saavidt vi kunde see, en *Saxicola (oenanthe)* eller lignende Form. Den saae meget forpjusket og forkommen ud, og var aldeles sikkert forslaaet herud af den voldsomme Snestorm. I Kystlandet er *Saxicola* redebyggende (Professor Reinhardt's Fortegnelse) og temmelig almindelig.

Sommerfuglelarven hører efter Professor Schiødte til Slægten *Noctua*, hvoraf talrige Arter findes i Kystlandet. Moderdyret kan ogsaa godt tænkes at være kommet derud paa en ufrivillig Maade ligesom Fuglen.

De to *Araneer* synes at være af større Interesse. De vare meget hurtige og omstrefjende Dyr, der, da vi prøvede paa at fange dem, søgte at skjule sig imellem Stenene. Ifølge Cand. mag. W. Sørensens Undersøgelse er det en voksen Hun og en ung Hun, der havde en Del tilbage inden sidste Hudskifte. De høre rimeligvis begge til samme Art og til Slægten *Lycosa* (sensu stricto. Torell.), og synes ikke at findes iblandt tidligere beskrevne Arter. Dersom de høre hjemme her paa Nunatakken, maa de aabenbart have haft noget at leve af; men hverken Myg eller Podurer eller lignende Smaaavæsner iagttoges under vort Ophold. Dog maa jeg erindre om, at det højst uheldige Vejr umuliggjorde en nøjagtig Undersøgelse og maatte bidrage til, at Dyrene holdt sig skjulte, saafremt de virkelig existerede.

A. Kornerup.